

Роман ОФІЦИНСЬКИЙ,
доктор історичних наук

СТІЙ, ХТО ЙДЕ?

30 вересня 2007 р. виборці України зіграли у соціальне казино

2 вересня підведенням риски закінчилися строком реєстрації кандидатів у народні депутати. На позачергових виборах за втішний вердикт молилися двадцять претендентів. Для п'ятох Бог справді став милостивим.

Уже подвійний прогрес. На минулих виборах брали участь аж 45 партій і блоків. У Верховну Раду пройшли теж тільки п'ять: Партія регіонів (186 мандатів), Блок Юлії Тимошенко (129), Народний союз "Наша Україна" (81), Соціалістична (33) і Комуністична (21) партії.

Тоді серед екзотів числилася "Партія політики ПУТИНА" (0,12%). Тепер такий же за популярністю блок "КУЧМА". В обох випадках власні назви написані великими буквами, мабуть, з етичних міркувань, аби не кидати провальних тіней.

ЛОКШИНА І РЕВНОЩІ

Найперше занерували і заревнували дві головні партії влади, споріднені ще й цифровою магією. Соратники президента В. Ющенка (№ 14 у виборчому бюллетені) запідозрили "безпальчиків" — Партію регіонів (№ 4) у намірі застосувати адміністративний ресурс через наявних у виборчому списку двох десятків урядовців (пре-

м'єра, віце-прем'єрів, міністрів та іх заступників). У відповідь сподвижники В. Януковича затаврували своїх візванта голів обласних державних адміністрацій, котрі очолили виборчі штаби блоку "Наша Україна — Народна самооборона".

До таких піруетів публіка налаштована фригідно. Комусь остохидли напівзакриті "підприємницькі клуби", що займаються самопрезентацією. Хтось чекає восьмого указу про дострокові вибори 30 вересня, бо з 2 квітня до 31 липня для семи реєскріптів президент не пошкодував паперу. Деко ще хвілює те, як в одних і тих же списках розмістилися родичі, коханки, багаті та сповідники протилежних течій: владних, двовладних, провладних, безвладних і противладних.

Ну, хоч пожежі гаси зливою реклами про безмаетних, орендарів, квартироздавачів, землелюбів... Тим паче, що вартість найдорожчої секунди політичної реклами — у прайм-таймі каналу "1+1" (21.00-22.00) — за півтора року (з березня 2006 до вересня 2007) зросла невідчутно — з 1139,71 до 1310,67 грн. На якихось 15%. У межах інфляції.

Коротше кажучи, заметушилися всі, навіть кому не слід. Громадські активісти з середовища сексуальних мешканців голосно нагадали, що гей та лесбійки — дисципліновані виборці. Їх в Україні до 1 млн. 200 тис. осіб, з яких абсолютна більшість наділена правом голосу. За різних умов явки на вибори вони складуть від 0,5 до 3-4% тих, хто проголосує. От вам і прохідний мінімум.

Це манна небесна для аутсайдерів і "шісток". Принаймні Соціалістична партія (№ 6, вказав же Бог перстом) могла б скористатись досвідом Нідерландів, аби продовжити виконання своєї попередньої програми "Збудуємо Європу в Україні", але в природний спосіб. Тоді б не докоряли обмінним курсом тридцять срібників чи Іудою, котрий не повісився, а змінив прізвище і найнявся спікером.

Заручником перетрусу політичної верхівки традиційно служить Центральна виборча комісія. Якщо наразі точніше, то державний реєстр виборців — автоматизована інформаційно-телекомунікаційна система. Урядова коаліція відразу запресингувала маловрожайні для себе західні області, зневаживши тих, які ішачать не вдома на олігархів за безцінь, а за кордоном — на свої сім'ї за міцні та пристойні євро. Утім, озброївшись лайкою про "заробітчан", урядові зверхники забули глянути на карту. Українським прикордонням є дві третини областей. З успіхом планка явки на вибори падає саме на сході та півдні, причому явно не через мандрівки за кордон за три чи більше днів.

Задля політичного паритету 9 липня 2007 р. Конституційний Суд відновив два десятки соціальних виплат, що їх правляча коаліція викинула з

державного бюджету на 2007 р., зокрема ветеранам війни, жертвам нацистських переслідувань (55-450 грн. на місяць) тощо. Уряд посинів зі зlostю, таврюючи популізм. Та за місяць, коли виборча кампанія набирала швидкості, втрічі перевершив опонентів соціальною локшиною.

В уряді "професіоналів" нерідко у потрібний момент "проффільні міністри у бігах". Може, й добре. Досить лякати дрібних діток другим Чорнобилем і пхатися в телекамеру з личком веселого блазня. Пригадується, за моєї солдатчини на космодромі "Байконур" подібних чинуш просто ізольовували в спеціальних відсіках підземного бункера, щоб вони випадково не зашкодили велими коштовним стартам.

30 вересня регіонали прагнуть нарати не менше 37% голосів виборців або на 5% більше, ніж півтора роки тому. Поки що за опитуваннями в них на стільки ж менше. Імідж Партії регіонів підривав їхній "копіювальний інтелект" — мавпування ініціатив опонентів: від весняного повторення Майдану до літньої крадіжки виборчих гасел. До того ж, їх виборчий список нагадав ковчег футбольної селекції, практикованої "Шахтарем". Він умістив розмайтих кольорів передбіжчиків і легіонерів.

Далі вниз потягнув лідер — Віктор Янукович. Дача прем'єра в Нових Петровцях під Києвом збагатила уяву пересічного виборця про різницю між багатими і бідними, між обіцянками і дійсністю. Ці 136 га тягнуться 6 км над побережжям Київського водосховища. Сотка тут коштує 20 тис. дол. Отже, за В. Януковичем числиться тільки землі на 272 млн. дол. Маєтки однопартійців умовно скромніші: 35-гектарний Рината Ахметова в Ботанічному саду Донецька чи 15-гектарний Андрія Клюєва в Рудиках під Києвом.

Не дивно, що В. Янукович перед виборами захотів пересісти на гвинтокрил. Не забули: "Чия земля? Калитчина..." Лише день-два не йдеш, не їдеш, а лєтиш. От вам і послідовні прихильники гасла: "Дві мови — один народ!"

Ще у пам'ять виборця прем'єр врізався тим, як зцілювався пантами (рогами оленя-марала) в Алтайському краї (Росія). Опісля він вразив незвичайним красномовством у Києві, коли на передвиборчому з'їзді Партії регіонів читував промову з двох стілок із прозорими планшетами — сучасних електронних суфлерів за суперціною.

БІЛОРУЧКА І КОЛІНА

Уже сам факт виборів 30 вересня 2007 р. став єдиним тріумфом у президентській півкар'єрі Віктора Ющенка. В ейфорії він зізнався російським газетам "Ізвестія в Україні" і "Время новостей" у липні 2007 р., що походить із гетьманського роду. Цитую: "Моїм предком був Нечипор Кални-

ПОЛЕ ПОТОЛОГІ

шевський – двоюрідний брат Петра Калнишевського (останній гетьман Запорізької Січі, що помер у 1803 році на 111 році життя в заточенні у Соловецькому монастирі). Від моого праپрадіда Нечипора до моого прізвища і пішла приставка Ющенко. На генеалогічному древі, яке я зібрав, не вистачає двох колін – із 1680 до 1737 року, щоб вийти на дату народження Петра Калнишевського".

Над цим недовго кепкували. П. Калнишевський обирається не гетьманом, а кошовим отаманом. Дрібниця. Ми ж бо всі козацького роду. Та не всі колекціонери дармових регалій, черепків, паскі й оздоровчих ополонок. Нам теж інколи не вистачає колін, зате клепка на місці – в голові.

Десятипартийний "нашоукраїнсько-народносамооборонський" список прimitний марionетками – халіфами на годину, виставленими наперед без документів про гетьманський родовід. Навпаки, в Партиї регіонів реальний лідер на звичному першому місці.

У десятипартийців біля керма звична управлінська гідра: за спинами сховався проводир, який засвітив тимчасового продюсера під номером сьомим і зразу вилучив його з колоди. Чому не шостим? Аби не плодити флешмультики стилю-2004 і морозити під соціалістів.

Позачергові вибори є спільним дітищем обох команд – президента і прем'єра, відколи 23 березня 2007 р. у Верховній Раді оголошено підривну коаліцію національної єдності. Вдруге за свою п'ятилітню історію "Наша Україна" віддала в оренду Партиї регіонів другий номер виборчого списку: у 2002-му – профспілкового боса Олександра Стояна, 2007-му – Анатолія Кінаха з майже усім причіпним вагоном – мізерною за впливом Партиєю промисловців і підприємців.

Вони – як зведені брати. Їх об'єднує адмінресурс. Очільники регіоналів із виконавчої вертикали у відпустки не йдуть, бо вимушенні допокращити своє життя, бо завтра буде запізно. Свита президента начебто розрізняє державотворчий робочий час і приватне агітаційно-пропагандистське дозвілля. Аби досягти планових 20 %, їй наказали лягти кістями, щоб никому не віддати владу.

Щось подібне трапляється з тими ж прізвищами. Як іронізував популярний тижневик, у квітні 2000-го в Закарпатській області проголосувало 97 % за редакційно-конституційні правки Леоніда Кучми. Планового показника в 120 % досягти не вдалося, позаяк 30 % працездатних перебували у закордонних відрядженнях – на заробітках.

В. Ющенко знову йде в президенти, наступаючи на старі граблі. Пригадується літо 1997-го. До перевиборів у Л. Кучми лишилося два з половиною роки. За плечима відрядний вжинок – Конституція та грошова реформа. За-

мінили прем'єра: Валерій Пустовойтенко забрав кабінет Павла Лазаренка. Підлатали взаємини з Росією і НАТО. Запустили проект номенклатурної президентської партії – Народно-демократичної, де засідали посадовці з прізвищами Ющенко, Плющ, Безсмертний...

Невеличка відмінність. Л. Кучма вдруге йшов у президента на підйомі. В. Ющенко – з мулького рейтингового dna. Обидва ревниво пильнували за прем'єрами, наче за власними шкарпетками. Перший досі служить еталоном, другому до снаги спрітне елігантство. Ось заманулося вступити в ту саму воду, щоправда, не з велелюдного Співочого поля, а з комфортабельних апартаментів, спустившись у "мій народ". Як із тривалої космічної подорожі.

Із чим він іде у президенти? Із гамурною аурою білоручки панського роду в стилі кантрі, включаючи стрибки через очисний купальський вогонь. Із лоскотливими емоціями про велико-душні вчинки на Говерлі чи в гірському потічку. З егоцентричним та егоїстичним мерехтінням займенників "я, мій, моя"...

Ватрою горить пріснолам'ятне дербі, змагання за лаври, хто краще лизне. Я – людина президента! Я – надлюдина суперПрезидента! (Бо грошиків одлічив аж занадто). Хоч греблювати з матросових, які б кинулись на потішну амбразуру без кулеметів і обслуги. Або ж у зал ресторану "Ля Рюсс" з негетьманською назвою "Царські палати", де Віктор Ющенко замовляє гречану кашу зі шкварками – улюблену страву дитинства.

Не до столу сказано, але мусимо порівняти виборчі програми. Наприклад, 'минулого разу "Наша Україна", налягаючи на давні обіцянки В. Ющенка "Десять кроків назустріч людям", вписала фразу: "У 2006 році ми завершимо вступ України до СОТ". Через півтора року "Наша Україна – Народна самооборона" зафарбувала початок і вийшло: "Завершимо вступ України до СОТ". Натомість датували: "До 2010 році кожна сільська школа буде підключена до мережі Інтернет". (Небавом президент ще додав усно про теплі туалети). Перед наступними виборами, повірте, знайдеться коректор чи флакончик білого лаку і речення загубить "до 2010 року", але не втратить логічної завершеності.

ЛІЖКО І РОЗКЛАДАЧКИ

Обом Вікторам (Ющенку і Януковичу) позаріз треба в Європу. По роботі чи у відпустку. Одному з коліном в Іспанію, іншому зі залишками діоксину в Швейцарію.

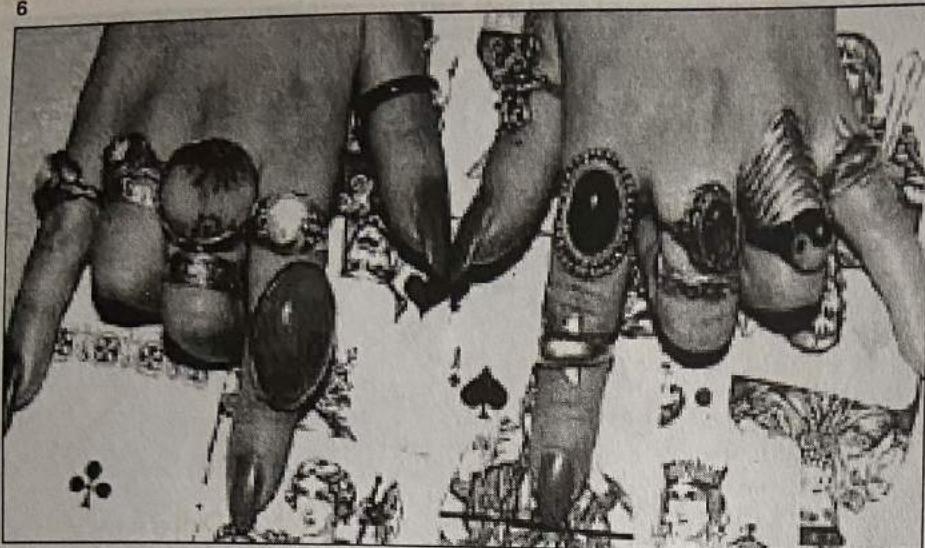
Це півбіди. Їхній "брат менший" – голова міліцейського колгоспу і фронтмен соціалістів місяцями з Німеччини не вилазив.

Вони зіїлились. Президент прозрів. Запатентував новований коктейль під електоральним псевдо "Президентський". Прем'єр запікував функціональне коліно, через котре когось хотів переламати.

Не кажіть, є користь від спання з однією жінкою (чоловіком) упродовж сорока років на одному ліжку. Більше і не треба. Ще є резервні розкладачки. Лиш екстравагантний Людовік XIV міг хоснувати 413 ліжок. І всю Францію.

Будучи іменником жіночого роду, незалежна Україна приречена на екзальтовані моновистави феміністок. Теледіві зі скасованим мандатом звітують про важку працю в курилках і кулуарах.

Колись Юлія Тимошенко з Дніпропетровська транзитом через сусідній Кіровоград, написала пісню лебедину для Наталки Вітренко з Конотопа, що на Сумщині. Днесь не поталанило Вєрці Сердючці з Полтави, зокрема й на тлі політродзинки від логопедів "Лаша (Раша) тумбай (гудбай)". А от Раїсі Богатирьовій вдалося трішки ущільнитися, зібрати у хвостик підсвітлене волоссячко, щоб у будь-який момент за дорученням партії зімітувати косу на кшталт ворожого "кубанського короваю".

Останніх півроку верхівка держави уподібнилася збіговиську вуличних трюкачів. Личини змінюються залежно від прогнозу погоди. Їм би прислухатися до анекдоту про будинок терпимості: не ліжка треба міняти... Заміни потребує дещоця – вигнати дурників. Несила.

Є шанс вийти зі шкали, де однинцею виміру досі залишається другий президент України. Перший добув один термін за скороченим регламентом. Другий – два повних. Третій – перший добуде, а далі – знак питання чи, правильніше, хрестик. Якщо Партия регіонів знову не підставить плече. Не дарма кажуть, що В. Пінчук і Р. Ахметов дали "Нашій Україні" на вибори-2006 більше, ніж помаранчеві олігархи разом узяті. Зараз її не турбує подвійне громадянство головного спонсора.

Якось менше нарікаємо на В. Ющенко вдома, проте у світі він виглядає більш маловиразно, аутсайдером після В. Януковича та його альтернативи Ю. Тимошенко. Самого ж президента стосується сказана ним про регіоналів репліка: "У житті – як у пісні: є голос – співаєш, нема голосу – підспівуєш". Воїстину це пожиттєво. У чужому оці пилинку видно, а своє затягло катарацтою.

Президент В. Ющенко намірився після 30 вересня скасувати недоторканність і обмежити пільги народних депутатів. На зекономлені півмільярда гривень (у рік) він підказав збудувати 250 школ або 5 шахт. Аж дух спиняє.

Якщо 2002 р. кожен із 450 депутатів коштував державі річно 400 тис. грн., то 2007-го – вже 1,5 млн. Тут закладені витрати на апарат парламенту (1,5 тис. осіб – 719 млн. грн.), пільги, місячний заробіток депутата з усіма надбавками – 13-14 тис. грн.

Утримання ж 826 працівників президентського Державного управління справами в 2007 р. обійтеться дорожче – 777 млн. грн. Після Помаранчової революції "обслуговування діяльності президента" зросло ледве не втричі – з 30 до 83 млн. грн. У В. Ющенка аж 14 резиденцій! Одна на два регіони. Наче й досить. Тому руки дійшли тепер до школ і шахт.

Серед обопільніх порушень – поява у штатному розписі посад, не передбачених ні виробничими нормами, ні законами. Так, у глави секретаріату президента – 8 заступників, у міністра внутрішніх справ – 12. А рекорд (18) належить Київському міському голові Леоніду Черновецькому, котрий недавно переадресував свої "нашоукраїнські" симпатії Партиї регіонів.

Ще їх поєднус хобі купувати за державні (власні) кошти броньовані "Мерседеси" (мінімум по 3,3 млн. грн. кожний), будувати шикарні особняки на ділянці від 3 до 140 гектарів і т. д.

Без сумніву, також з cementovue delikatna r'ch: обструкція презервативу. Усі громадяни дітородного віку відразу згадали популярну рекламу з личинами марсіан: "Hi, синку, це фантастика!" Судіть самі. Народження першої дитини тепер оцінено в 10400 гривень (БЮТ), 11700 (ПР), 12000 (НУНС), другої – в 15000 (БЮТ, НУНС) і 25000 (ПР), третьої та кожної наступної – в 25000 (БЮТ, НУНС) і 50000 (ПР). Як бачимо, у них з потенцією гаразд. І зі слухом.

Цьогоріч російський президент В. Путін за другу дитину пообіцяв еквівалент 7,5 тис. євро, щоправда, не готівкою. Ініціативний губернатор Ульяновської області Сергій Морозов, кинувши масам лозунг "Народи патріота", ще 12 вересня минулого року дав відгул усім жителям Ульяновська, а підлеглим окремо побажав особисто потурбуватися про демографію. Через 9 місяців, 12 червня ц. р., якраз у День Росії, ульяновські пологові будинки повідомили про 78 новонароджених, у наступні дні – ще про 127.

Ось чому в Росії думають внести 12 вересня у календар національних свят як "День зачаття". В Україні такий статус цілком до снаги 30 вересня.

Непогано. Та є нюанс. Частка позашлюбних дітей в Україні за останні півтора десятиліття зросла чи не вдвічі: у 1991-му – 12 %, 2006-му – 21 %. У боротьбі з депопуляцією держава прагне взяти жінку в бізнес-партнери з дітовиробництва. Цинічний прагматизм? Рейнкарнація матріархату?

Перед виборами-2006 холеричні вожді "Нашої України" прогнозували політичний союз ТЛЯ (Тимошенко – Литвин – Янукович) як відверту змову на рівні національної загрози. У результаті подвійним змовником-перемовником став президент зі світою. Втім, останній рік не пройшов мимо нього порожняком. 7 серпня 2007 р. Віктор Ющенко вже зорієнтував "Нашу Україну – Народну самооборону" в одновекторному напрямку: "Поруч з нами пліч-о-пліч йде Блок Юлії Тимошенко".

А той поставив перед собою максимальні завдання: зібрати 39 % голосів, еквівалентних 226 мандатам, і втілити за п'ятирічку програму "Український прорив" – 350 сторінок, не рахуючи додатків. Конституційний референдум, вибори суддів, довічне ув'язнення для корупціонерів... Про все там без сентиментів.

Між іншим, нинішня Конституція найменше стосується народу. Із 16 розділів – лише один. Це 42 статті (з 162) про права, свободи і обов'язки людини і громадянина. Інші – про державу та її компоненти. Така собі інструкція для певних груп державних службовців. Чи стане вона, "народом писана" (ученими), панацеєю? Ні. Лиш підніме рівень освіченості. І це плюс.

Юлія Тимошенко подбала про імідж удома і в світі. Її портрети розміщують не тільки впливові медіа, але й масово штампують на чашках, зошитах, щоденниках, ручках, футболках і т. п. Образ "газової принцеси" канув у Лету. Час уніс корективи. Обличчя революції. Рятівниця країни. "Леся Українка сучасності". Як хочете, називайте мадонну з вишукано заплетеним вінком білявого волосся у бездоганному національному вбранні. Красива обортка. Карамелька.

Уже відправлена у відставку з поста прем'єр-міністра Ю. Тимошенко видала єдину доньку Євгенію заміж за розлученого англійця (осінь 2005). І заздалегідь грайливо підготувала співітчизників, мовляв, якщо наші красуні "заберуть кращих хлопців з Європи, то Європа буде в Україні". Хотілося б на впаки, аби Україна прописалася в Європі (ЄС і НАТО). Якось надійніше.

Гріх завершувати згадкою про чужі жони. Тому найпалкіші слова шлю тим, про яких усі забули в тумані з пільг і недоторканності. Допекли багатоверстники. Це коли один черговий перед телекамерами і слідчими прокуратури голосує в сесійній залі чужими картками за десяток народних депутатів.

Давайте за гроші бюджетні поставимо їм ще при житті пам'ятник. Чи воно безсмертні? Ніхто, ніде, ніяк...